

УДК 355.071.2(593)«19»

Легкошкур О.М.

**ЗВ'ЯЗОК МУАЙ-ТАЙ З ІСТОРІЄЮ СІАМУ (ТАЇЛАНДУ) В СЕРЕДИНІ
XVIII- СЕРЕДИНІ XIX СТОЛІТТЯ**

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Харків, Артема 29, 61002

UDC 355.071.2(593)«19»

Legkoshkur O.M

**THE CONNECTION OF MUAY THAI WITH THE HISTORY OF SIAM
(THAILAND) IN THE MIDDLE OF THE XVIII - MID XIX CENTURY**

Kharkov national pedagogical University named G.S.Scovoroda

Kharkiv, Artema 29, 61002

В даній доповіді розглядається використання тайського боксу королями Сіаму, а також сіамською армією. Акцентується увага на впливі Муай-Тай на історію Сіаму (Таїланду).

Ключові слова: Муай-Тай, Сіам, тайці, буддистські храми.

In this report examines the use of Thai Boxing kings of Siam and Siamese army. Focuses on the impact of Muay Thai on the history of Siam (Thailand).

Key words: Muay-Thai, Siam, Thai, Buddhist temples.

Актуальність даної теми полягає в тому, що Муай-Тай вплинув безпосередньо на формування історії Сіаму (Таїланду) в середині XVIII-середині XIX століття. Сіамські королі, які знаходилися при владі займалися Муай-Тай. В той час армія королівства формувалася з тайців, які володіли прийомами тайського боксу.

Будівельником нової сіамської держави після падіння Аютії ставши видатний воєначальник Пья (Пра-Чао) Таксін, що був також відомий як умілий воїн і знавець рукопашного бою. Шляхом партизанської війни Таксіну вдалося

призупинити бірманську агресію й він зійшов на трон у м. Тхонбурі наприкінці 1767 році. За цей час помітних змін у статусі кулачного бою не відбулося, оскільки змагання проводилися в основному лише в палаці короля. Широко відома історія одного з воїнів армії Пья Таксіна, Прайя Пічая на прізвисько «Зламаний меч» [1]. Прайя Пічай з дитинства захоплювався військовими мистецтвами й у досконалості володів пахуютом, ті муай і тайським фехтуванням фандабом. Крім того, талановитий парубок брав участь в численних боксерських двобоях «муай кад чеуг» - змаганнях, що закінчуються тільки при нокауті одного з учасників. «Кадчеуг» - це назва старої системи бинтування кисті рук сирицевими ремням або твердими конопельними (волосяними) мотузками, які, з одного боку, охороняли руки боксера від ушкоджень, а з іншої приводили до сильних ушкоджень шкіри супротивника. Сам Пья Таксін захоплювався майстерністю Пічая й запросивши його у свою особисту свиту. В історичних записах є згадування про те, що як перевірка особистої бойової майстерності від Прайя Пічая зажадав убити тигра практично голими руками, використовуючи лише звичайний ніж. Пічай боровся в гвардії Таксіна протягом усього періоду сіамо-бірманських воєн. Провів захоплення бірманцями столиці Аютії, він, разом з 21 офіцером (іменами яких були названі згодом багато стилів ті муай) і 500 солдатами, вирвався з оточення й під покровительством Пья Таксіна почав партизанську війну із загарбниками. Після коронації Пья Таксіна, Прайя Пічай ставши губернатором міста Пічай, що й відбито в його імені. За увесь час правління містом бірманцям жодного разу не вдалося захопити Пічай.

Прай Пічай віродив на деякий час старий стиль фехтування, де рукоятка меча прив'язувалася до руки, щоб уникнути його втрати в битві. Своє прізвисько «Зламаний меч» він одержавши під час атаки бірманців на місто Пічай у 1772 році, коли його меч був зламаний у бої [1]. Втрата бойової зброї не зупинила Пічая й він продовжував люто боротися уламком меча, використовуючи техніку тайського кулачного бою.

У 1782 році, через 15 років після падіння династії Аютії й закінчення зі смертю короля Пья Таксіна ери Тхонбу-Рі, одним з бойових генералів його війська, Прачао Йотфа Чулалокком (Чаккрі), була заснована королівська династія Чаккрі. Пізніше генерал Чаккрі ставши королем Рамою I (1782-1809 рр.) (цей титул королівська батьківщина одержала вже в ХХ ст.), а столиця сіамського королівства була перенесена на інший берег ріки Чао Прайя, де виникло місто Бангкока - сучасна столиця Таїланду.

Ще в роки правління Пья Таксіна Рама I зарекомендував себе умілим воєначальником, якому віддавали данину поваги сам головнокомандуючий бірманської армії, що не зумів перемогти молодого й талановитого полководця. У перші роки правління Рами I був побудований палац Тамнак Путайсаван, призначений для навчання тайських солдатів фехтуванню. Відразу, у боксерських двобоях, проходили відбір і охоронці короля. У цей період європейські методи ведення бою вперше проникають у традиційні сіамські бойові мистецтва, які вусі більше починають відрізнятися від оригіналу. Так, французи завезли із собою мистецтво фехтування рапірою, що привело до модернізації тайського меча «крабі». Через три роки, у 1785 році, бірманські війська знову вторглися на територію Таїланду з півдня, однак, у спробах опанувати містом Таланг (нинішній Пукет) потерпіли нищівна поразка, втративши вбитими близько 4 тис. чоловік.

У 1788 році відбулося перше зіткнення тайського боксу з європейським [2]. У цей час два французьких боксери, імена яких, на жаль, не відомі (у джерелах є лише вказівка на те, що вони були братами), відвідали Таїланд і, здолавши по шляху проходження декількох місцевих фахівців, попросили в тайського короля дозволу провести в тайській столиці показовий бій [1]. Одержали в короля Рами I дозвіл провести показовий бій у столиці. Уже до цього вони успішно виступили в декількох містах Індокитаю, заробивши на цьому чималу суму. Щоб підтримати честь бійців Сіаму, король запросивши одного із кращих майстрів країни Муен Плану, незважаючи на свій малий навіть для тайців ріст і вагу, легко впорався з обома претендентами.

Переможцю призначався приз у 4 тисячі бат - дуже велика сума для Таїланду того часу. Муен План - старший наставник по Муай-Тай при міністерстві оборони Таїланду [3].

На початку XIX ст. при королі Рамі II (1808-1824 рр.) сформувалися два різних напрямки тайських бойових мистецтв: кулачний бій без зброї «чок муай» і фехтування «крабі крабонг», на якому сильно позначився європейський вплив. Останній факт, а також те, що багато вчителів не захотіли брати участь у поширенні такого «нововведення», спричинило зниження популярності крабі крабонг, що могло нагадувати традиційне тайське фехтування. У цей час крабі крабонг хоча й визнано в Таїланді національним видом спорту, практикують його деякі тайці.

Виступу бійців чок муай еволюціонували в різновид спортивного двобою двома різними шляхами. Так, боксерський двобій у стилі короля Рами II «муай ліанг» носив більше показовий характер і практикувався винятково в столиці держави тайців. Звідси відбувається й назва стилів, що означає «державний кулачний бій». Одночасно існував і інший напрямок, назване «муай рат» («кулачний бій середнього класу») або «муай ват» («храмовий кулачний бій»), представники якого вільні були прибгати до будь-якої тактики й прийомів.

Буддійські храми в Таїланді традиційно служили як центрами освіти, так і місцем навчання кулачному мистецтву. Потрібно помітити, що тут немає якої-небудь аналогії із шаолінським ушу й інтеграції буддизму з бойовими мистецтвами. Просто буддійські центри виконували певну соціальну функцію, зокрема були загальноосвітніми установами, куди батьки могли відправити вдень своїх дітей для навчання грамоті. Носіями знань кулачного мистецтва в монастирях були колишні боксери чок муай, що припинили виступи й вирішили присвятити життя «навчанню Буди», ставши буддійськими священиками при храмах. Підлітки, що зацікавилися кулачним боєм, могли звернутися до священика або іншого вчителя чок муай проханням прийняти їхнє навчання як послухників «лук сіт» для проходження випробного терміну. Виховання важких підлітків часто доручалося ченцям. Щодня відвідують або

живуть у монастирі підлітки називалися «дек ват». Природно, що в них була одна можливість побільше довідатися про чок муай, хоча обсяг і темпи навчання повністю залежали від наставника. У двобоях муай ват допускалися практично всі тому ніхто не проводив розходжень між лінг лом і різні види Муай-Тай. При проведенні храмових церемоній дек ват кидали виклики один одному й бійцям із глядачів. За такий видовищний захід, як двобої Муай-Тай, монастир міг сподіватися на додаткові пожертвування. Що зважилися виступити проти деків ват повинні були бути особливо уважні й обережні, оскільки дії монастирських вихованців були абсолютно непередбачені й навряд чи попадали під категорію слова «техніка». У такий спосіб і сформувався «монастирський» стиль муай ват. Зараз у Таїланді навмисно порушують правила бійців Муай-Тай, або тих, хто бере участь у не легальних двобоях, де можна ображати супротивника, плювати йому вобличчя, кусатися, смикати за волосся й проводити заборонені в офіційному Муай-Тай прийоми, також називають «муай ват».

Період розвитку Муай-Тай під час правління короля Рама V одержавши назву «Золоте століття Муай-Тай». Двобої з Муай-Тай стали дуже популярними, боксерські матчі проводилися для задоволення короля, а гарні боксери одержували від короля титули [4]. Основними центрами підготовки боксерів стали міста Корат, Лопбурі й Чайя. Члени королівської родини розсилали талановитих розвідників, вербуючи потенційних боксерів із внутрішніх районів країни й організовували двобої між таборами. Переможці одержували гроші й коштовні подарунки.

Таким чином, Муай-Тай, сторіччями тайська армія вивчала Муай-Тай. Військовий вивчав і тренувався Муай-Тай стільки, скільки він був в армії. Для армії це був засіб активного ближнього бою, бойове мистецтво з найдавніших полів бою. Муай-Тай стає невід'ємною частиною тайської історії, а також візитною карткою Північно-Східної Азії.

Література:

1. Частий Р. В. Боевые искусства Востока. Индия. Юго-Восточная Азия / Р. В. Частий. – Харьков: Фолио, 2009. – 205 с.

2. Асмолов К. В. Муай-Тай схватка свободных (и немного о других боевых искусствах Таиланда) [Электронный ресурс] / К. В. Асмолов. – Режим доступа: <http://mortalbite.narod.ru/muaitai.htm>

3. История Муай-Тай [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.muaythai.com.ua/muay-thai/thaihistory>

4. История Муай-Тай [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://scorpion.zp.ua/articles/5>

References:

1. Frequent Str. In. Martial arts Востока. Индия. Юго-East Asia / G. In. Frequent. - Kharkiv: Folio, 2009. - 205.

2. Asmolov To. In. Muay Thai fight free (and a little bit about other martial arts Thailand) [Electronic resource] / To. In. Asmolov. - Mode of access: <http://mortalbite.narod.ru/muaitai.htm>

3. The history of Muay Thai [Electronic resource]. - Mode of access: <http://www.muaythai.com.ua/muay-thai/thaihistory>

4. The history of Muay Thai [Electronic resource]. - Mode of access: <http://scorpion.zp.ua/articles/5>